

Van: [redacted]@planet.nl
Aan: Bronckhorst-POB-Info Algemeen
Cc: [A. Evers](#); [A. Hiddink](#); [A.J.T. Gartsen](#); [R. Kooijmans](#); [D. Rouwen](#); [F.E. Terpstra](#); [G. de Jongh-Gijsberts](#); [G.H. Tiecken](#); [H. Evers](#); [H. Pijpers](#); [Hans Puijk](#); [I. Bugter](#); [I. Wagenvoort-de Wit](#); [I.M. Weeke-Keizer](#); [J.H.W. Pelgrom](#); [J.W. Louwerier](#); [L. Eelderink](#); [M. Westerink \(Dhr.\)](#); [M. Westerink \(Mevr.\)](#); [M.J.A. Berenschot-Sesink](#); [M.P. Fröberg](#); [R. van Velsen](#); [S. Pardijs](#); [U.B.J.M. ter Braak](#); [Wilko Pelgrom](#); [Patrick van Domburg](#); [Wilko Pelgrom](#); [Hans Puijk](#); [Antoon Peppelman](#); [Emmeke Gosselink](#); [Martin Rommers](#)
Onderwerp: URGENTE Aandacht voor Movisie publicatie over Weerstand en draagvlak voor asielopvang
Datum: dinsdag 19 mei 2026 15:13:40
Prioriteit: Hoog

Geachte Griffie,

Aangehecht stuur ik u een publicatie over de urgente problematiek rondom asiel, die ook binnen Gemeente Bronckhorst in belangrijke mate speelt. Dezelfde problematiek wordt vooral gevonden in Gemeenten waar de communicatie gebrekkig is en waar inhoudelijke kennis en inzicht bij B&W en de Raad ontbreekt, zodat buitenstaanders zoals het COA (als uitvoeringsbedrijf) de regie bepalen. Daarmee worden de burgers niet bereikt, in tegendeel!

Om duidelijk te maken waar de schoen wringt, ben ik uitgenodigd door MOVISIE (hét landelijk kennisinstituut voor sociale vraagstukken; www.movisie.nl/over-movisie) om samen met [redacted] van Movisie een publicatie te schrijven over: ***“Weerstand en draagvlak voor asielopvang: Wat leren we van de emotie-neurowetenschappen? De Spreidingswet in de gemeentelijke praktijk”*** <https://www.movisie.nl/artikel/weerstand-draagvlak-asielopvang-wat-leren-we-emotie-neurowetenschappen>

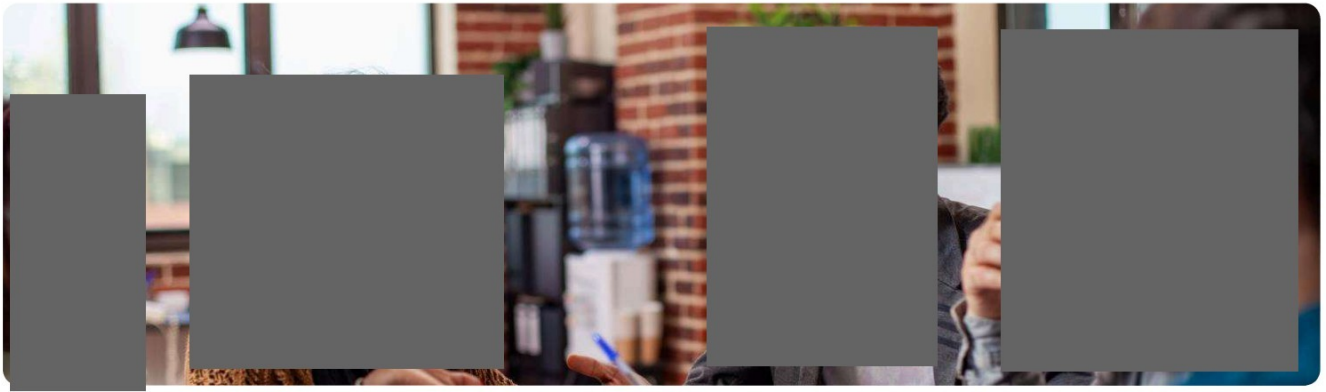
Ik acht de inhoud van dit document dermate belangrijk dat het gepast is om te vragen dat alle B&W leden én alle Raadsleden kennisnemen van de inhoud van deze publicatie.

Daarom wil ik u vriendelijk verzoeken om de publicatie aan B&W én alle Raadsleden aan te bieden als noodzakelijke informatie voor hun functie.

Indien gewenst, ben ik uiteraard bereid om deze publicatie (en de betekenis daarvan) nader toe te lichten in de Gemeenteraad.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted]
E-mail [redacted]

Polarisatie →

Verdieping

Weerstand en draagvlak voor asielopvang: wat leren we van de emotie-neurowetenschappen?

De Spreidingswet in de gemeentelijke praktijk

■ Gepubliceerd op: 6 mei 2026

Met het aantreden van het nieuwe kabinet blijft de Spreidingswet voor asielopvang van kracht. Dit vraagt om blijvende aandacht voor draagvlak onder inwoners. Gemeenten investeren daarom vaak in informatieavonden en participatietrajecten. Toch blijkt in de praktijk dat deze inspanningen niet altijd het gewenste effect hebben. Soms lopen emoties tijdens bijeenkomsten hoog op of lijkt weerstand juist toe te nemen. Hoe komt dat en wat kunnen gemeenten hieraan doen?

Geschreven door: [redacted] en [redacted]

Inzichten uit de emotie-neurowetenschappen helpen verklaren waarom emoties bij mensen over asielopvang ontstaan (Panksepp & Biven, 2012; Solms, 2026). Ze zorgen voor een beter begrip van deze dynamiek. Dit artikel laat zien hoe inwoners kunnen reageren op veranderingen die zij als onzeker of ingrijpend ervaren. En waarom argumenten dan weinig effect hebben. Dat helpt niet alleen om weerstand beter te begrijpen, maar ook om gemeenten handvatten te bieden voor hoe het wél kan. Deze inzichten vormen geen vervanging voor sociale, politieke of inhoudelijke analyse.

Wat is de Spreidingswet?

Door de Spreidingswet blijven gemeenten verantwoordelijk om opvang voor asielzoekers te realiseren. De wet bepaalt op basis van inwonertal en sociaaleconomische kenmerken wat een gemeente redelijkerwijs kan waarmaken. Zo ontstaat een eerlijkere verdeling en voldoende, menswaardige opvang. Tegelijkertijd blijven leefbaarheid en samenhang in de gemeenten behouden.

Wat er gebeurt in ons brein

Waarom kunnen gesprekken over asielopvang soms zo snel verharderen of emotioneel worden? Om dat te begrijpen, is het nuttig om stil te staan bij hoe ons brein omgaat met verandering, onzekerheid en spanning. De emotie-neurowetenschappen laten zien dat ons brein bestaat uit drie lagen: de hersenstam, het limbisch systeem en de neocortex. [Elke laag heeft een eigen rol bij het ontstaan en omgaan met emoties.](#)

Primaire emoties

In ieders brein ligt een biologische blauwdruk klaar om te reageren op andere mensen, blijkt uit diverse onderzoeken (Panksepp & Biven, 2012; Solms, 2026; Van Dongen-Melman & Struijk-Mulder, 2024). Dat start in de hersenstam. Die zet automatisch de verschillende primaire emotie-systemen diep in de hersenen voor ons aan ([Figuur 1](#)); daar hoeven we niets voor te doen. Ze zorgen ervoor dat mensen een bron van vreugde en voldoening kunnen ervaren. Maar het kan ook negatieve emoties oproepen wanneer we ervaren dat ze een bedreiging vormen.

Figuur 1: Primaire emotie-systemen

Primaire emotie-systemen*		Gevoel
Algemeen	SEEKING: positief verwachtings- en motivatiesysteem	Positief
Gericht op lijfsbehoud	FEAR: angst	Negatief
	RAGE: woede	Negatief
Gericht op elkaar	LUST: seksualiteit	Positief
	CARE: zorg geven	Positief
	PANIC/GRIEF: ontbreken van zorg	Negatief
	PLAY: spel/vreugde	Positief

*De primaire emotie-systemen worden in hoofdletters geschreven om duidelijk aan te geven dat het gaat om de neuroanatomie en neurofysiologie van de neurale netwerken die deze primaire emoties generen. Per emotie-systeem zijn meerdere subcorticale structuren en verbindingen betrokken.

Legenda: Om als mens en als soort te overleven hebben we 7 primaire emotie-systemen ter beschikking. Het SEEKING-systeem is een algemeen, proactief emotie-systeem, dat vooral wordt gedreven door dopamine: het zet ons aan om die dingen te ontdekken in de wereld om ons heen die nodig zijn voor ons welbevinden en voortbestaan. FEAR en RAGE zijn er voor ons eigen lijfsbehoud; LUST, CARE, PANIC/GRIEF en PLAY zijn gericht op voortplanting en zorg voor elkaar. Het primaire emotie-systeem voor het ontvangen van zorg (PANIC/GRIEF) is een ingewikkeld systeem, omdat het de noodzaak van zorg omgekeerd aangeeft: het ontvangen van zorg is zó essentieel om te overleven, dat het ontbreken ervan leidt tot zeer heftige negatieve emoties als eenzaamheid, paniek, wanhoop en depressie. Als de hersenstam de primaire emotie-systemen aanzet, ervaar je óf positieve óf negatieve emoties door de neuromodulators die al dan niet vrijkomen.

(Bron: [REDACTED])

De hoofdtak van ons brein is om ons te laten overleven. Daarom zet het onze veiligheid, voorspelbaarheid en behoefte aan aandacht en zorg altijd op nummer één. Het is vanuit dit perspectief begrijpelijk dat een aankondiging voor asielopvang emoties kan oproepen. Het brein reageert met negatieve emoties als inwoners zich in hun wezenlijke zekerheden aangetaast of bedreigd voelen.

Vaak hebben mensen zorgen over veiligheid. Ze zijn onzeker over veranderingen in hun buurt of leefgemeenschap. Deze zorgen kunnen voortkomen uit angst voor het onbekende, aannames en informatie uit media, publieke debatten over opvang en de mogelijke gevolgen, al dan niet onderbouwd door [wetenschappelijk onderzoek](#) (zie ook bron 5 tot en met 8 in de bronnenlijst).

Zorgvuldige organisatie nodig

Samenleven tussen bewoners van de opvanglocatie en de wijk [verloopt over het algemeen goed](#). Tegelijkertijd is het belangrijk te erkennen dat met name grootschalige opvanglocaties en concentratie van mensen in een extra kwetsbare positie wezenlijk veranderingen met zich mee kunnen brengen voor de directe leefomgeving. Onder omstandigheden van langdurige onzekerheid, gebrek aan perspectief of onvoldoende begeleiding en expertise kan spanning toenemen. Daarmee neemt ook het risico op overlast of escalatie toe. Zeker bij mensen in een kwetsbare positie die hier extra vatbaar voor zijn, bijvoorbeeld minderjarige jongeren zonder begeleiding. Dit benadrukt het belang van zorgvuldige organisatie en passende ondersteuning (WODC, 2025; Bureau Beke, 2025; Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2018).

Onzekerheid

Als inwoners niet weten hoeveel en welke mensen er komen onder welke omstandigheden, ontstaan er negatieve emoties. Emoties zoals angst, boosheid of gevoelens van verlies van een vertrouwde leefomgeving. Ook onzekerheid over de organisatie van opvang kunnen deze emoties versterken. Net als onzekerheid over hoe er wordt omgegaan met eventuele problemen en het voorkómen daarvan. Als deze negatieve emoties aanstaan, krijgt rationele informatie minder ruimte.

Leren van ervaringen

Het limbisch systeem leert ons vervolgens met deze emoties om te gaan. Het koppelt wat we doen aan wat dat oplevert waardoor we kunnen leren van onze ervaringen. We gebruiken daarbij vooral de ervaringen van wat we eerder hebben meegemaakt. Daardoor reageren we niet alleen op wat er nú gebeurt, maar ook op wat we herkennen uit het verleden. Bijvoorbeeld: iemand die zich eerder niet gehoord voelde door de gemeente, kan nieuwe plannen of beloftes sneller wantrouwen. Andersom kunnen positieve ervaringen – zoals goed contact of serieuze betrokkenheid – juist bijdragen aan meer vertrouwen en minder onzekerheid en angst.

Het denkende deel van het brein, de neocortex, is het enige hersengebied dat taal kan gebruiken. Hier komt de taal binnen, wegen we informatie af, vormen we argumenten, plannen we stappen en gaan we het gesprek aan. Dit deel maakt het mogelijk om situaties in perspectief te plaatsen en samen naar oplossingen te zoeken.

// **Emoties komen altijd eerst, dan het leren van ervaringen en dan pas volgt het denken**

Onze drie breinlagen bepalen samen hoe we reageren (Panksepp & Biven, 2012; Solms, 2026; Van Dongen-Melman & Struijk-Mulder, 2024). Daarbij is de volgorde cruciaal: emoties komen altijd eerst, dan het leren van ervaringen en dan pas volgt het denken. Wanneer emoties en spanning oplopen, krijgt het denkende deel van het brein minder ruimte. Feiten en argumenten hebben dan weinig effect. Ze kunnen weerstand zelfs vergroten, bijvoorbeeld als inwoners tijdens een gespannen bijeenkomst vooral cijfers horen terwijl hun zorgen nog niet zijn besproken. Pas wanneer emoties zijn erkend en spanning daalt, ontstaat er ruimte voor informatie en een constructief gesprek.

Van weerstand naar betrokkenheid

Mensen hebben in deze situatie nodig dat ze 'gezien en gehoord' worden en dat hun welzijn wordt meegewogen (Figuur 1). Ze willen ook weten hoe afspraken worden nagekomen en [hoe wordt gehandhaafd](#). [Onderzoek van Movisie](#) laat zien wat bijdraagt aan het verminderen van negatieve emoties:

- vertrouwen opbouwen;
- zorgen erkennen;
- serieus luisteren;
- klein beginnen met gesprekken;
- werken met vaste en herkenbare contactpersonen.

Als de spanning daalt, ontstaat er ruimte. Ruimte om na te denken, informatie te verwerken en met elkaar in gesprek te gaan. Wanneer dit niet of onvoldoende gebeurt, groeit weerstand en boosheid. Daarmee ontstaat het risico op verdere verharding. Dit kan polarisatie en escalatie in de hand werken.

Het is belangrijk dat gemeenten laten zien dat zij samen met inwoners werken aan oplossingen die passen bij hun zorgen. En dat ze zichtbaar investeren in het voorkomen van overlast en incidenten. Dan nemen negatieve emoties af en kunnen ook positieve emotiesystemen geactiveerd worden die gericht zijn op zorg en samenwerking. Een [mooi voorbeeld is de gemeente Oss](#) die mensen met verschillende gezinssamenstellingen en culturele achtergronden langdurig opvangt. Inwoners worden actief betrokken bij de organisatie van asielopvang. Net als bij activiteiten en ondersteuning voor de nieuwe bewoners.

Persoonlijk contact

Onderzoek en praktijkervaring laten zien dat persoonlijk contact hierbij een sleutelrol speelt. Contact helpt om wederzijds begrip te versterken en de afstand te verminderen. Denk aan ontmoetingen tussen omwonenden en de bewoners van de opvanglocatie, gezamenlijke activiteiten en vaste aanspreekpunten in de wijk. Zulke ervaringen helpen negatieve verwachtingen te doorbreken. Ze maken het mogelijk om elkaar als mens te zien.

Gemeente als speler

Gemeenten zijn in dit proces niet alleen organisator van opvang. Ze kunnen ook, soms onbedoeld, negatieve emoties en gedrag bij inwoners en nieuwkomers versterken. Of juist helpen om negatief gedrag te verminderen en voorkomen. Hoe de gemeente als speler besluiten neemt en daarover communiceert, heeft grote invloed op hoe mensen reageren. Gemeenten dragen daarmee een driedubbele verantwoordelijkheid:

1. voor hun inwoners;
2. voor mensen die opvang nodig hebben;
3. voor het bredere maatschappelijke draagvlak in Nederland.

// Het is belangrijk om te voorkomen dat gevoelens van angst of boosheid worden aangewakkerd

Gemeenten zijn zelf onderdeel van het krachtenveld waarin emoties kunnen oplopen. Daarom is het belangrijk om te voorkomen dat gevoelens van angst of boosheid worden aangewakkerd. Dat doe je door voorwaarden te creëren voor veiligheid, voorspelbaarheid en vertrouwen. Hierdoor kan spanning afnemen en ontstaat er ruimte voor gesprek en samenwerking.

Natuurlijk ligt niet alles in de handen van gemeenten. Zij opereren in een bredere context: landelijke politiek en snel verspreide (des)informatie via sociale media kunnen spanning vergroten. Bovendien worden gemeenten steeds vaker gevraagd om snelle oplossingen te bieden. Terwijl zij niet altijd grip hebben op de omstandigheden waarin die moeten worden gerealiseerd. En juist dan is transparante besluitvorming, duidelijke communicatie en vroegtijdige betrokkenheid van inwoners extra belangrijk.

Gezien en gehoord

Draagvlak is een dynamisch proces. Het groeit als inwoners vanaf het begin kunnen meedelen over hoe deze opgave samen wordt opgepakt. Dat vraagt om meer dan informatie, participatie en dialoog alleen. Er is aandacht nodig voor het omgaan met emoties op een manier die past bij hoe het brein werkt. Mensen moeten zich gezien en gehoord voelen. Er moet zichtbaar aandacht zijn voor oplossingen voor hun zorgen, ervaren onveiligheid en preventie.

 Goede timing en positieve ervaringen opbouwen in de relatie tussen overheid en inwoners

zijn bepalend voor vertrouwen en draagvlak. Draagvlak is bovendien geen statisch gegeven: wanneer het eenmaal is bereikt, vraagt het voortdurend onderhoud.

Wat betekent dit voor gemeenten?

1. Zorg voor een solide en menselijke basis: dit bevordert rust en vertrouwen voor iedereen. Dat doe je door:
 - a. Passende opvang naar gemeentegrootte en locatie (Spreidingswet).
 - b. Voldoende en gekwalificeerde begeleiding.
 - c. Mogelijkheden voor nieuwkomers om mee te doen.
 - d. Geen concentratie van mensen in uitzichtloze of een extra kwetsbare positie.
 - e. Ontwikkel een 'preventie ladder' die bijdraagt aan een veilige en leefbare omgeving voor bewoners, omwonenden en medewerkers, in plaats van te werken met een **escalatieladder**.
 - f. Duidelijke afspraken over het signaleren van spanningen en de gezamenlijke opvolging daarvan.
2. Begin bij emoties en erken zorgen: dat opent het gesprek
 - a. Bij verandering reageren mensen eerst vanuit emoties.
 - b. Zolang onzekerheid of boosheid overheerst, werkt informatie beperkt.
 - c. Oprecht luisteren en vroeg betrekken vermindert spanning.
3. Bouw vertrouwen met consistente ervaringen: consequent handelen voorkomt weerstand
 - a. Eerdere ervaringen bepalen hoe nieuwe plannen en beloftes worden ontvangen.
 - b. Heldere communicatie, zichtbaarheid en voorspelbaarheid versterken vertrouwen.
4. Betrek inwoners vroeg bij oplossingen: invloed vermindert weerstand
 - a. Invloed ervaren vermindert spanning.
 - b. Verbind zorgen aan concrete oplossingen.
 - c. Vroegtijdige betrokkenheid creëert gedeelde verantwoordelijkheid.
5. Stuur actief op ontmoeting: contact vermindert angst en vergroot empathie
 - a. Organisatie en communicatie beïnvloeden emoties.
 - b. Persoonlijke contacten en gezamenlijke activiteiten verkleinen afstand.
 - c. Vaste aanspreekpunten geven houvast.

Over de auteurs

Dr. Jeanette E.W.M. van Dongen-Melman is klinisch psycholoog-psychotherapeut en klinisch wetenschappelijk onderzoeker in de medische psychologie; www.aardigedokters.nl. Sinds 2025 is zij een van de [Associate members](#) van Movisie.

Annemarie van Hinsberg is cultureel antropoloog. Ze werkt bij Movisie als programmaleider Respectvol Samenleven. Zij houdt zich onder andere bezig met vraagstukken rond spanningen en polarisatie in de samenleving.

Bronnen

1. Panksepp J, Biven L. The archaeology of mind. Neuroevolutionary origins of human emotions. New York: WW Norton; 2012.
2. Solms M. The Only Cure. Freud and the neuroscience of mental healing. London: Weidenfeld & Nicolson, 2026.
3. Van Dongen-Melman JEWM, Struijk-Mulder MC. Re-integreren is aansluiten bij de werking van het brein. Tijdschrift Bedrijfs- en Verzekeringsgeneeskunde 2024, 32(5): 16-21.
4. Incidenten en misdrijven door bewoners van COA- en TGO-locaties 2017-2024. Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum. April 2025. <https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/3460/rapport-incidenten-en-misdrijven-2017-2024.pdf>
5. 'Wat hen beweegt'. Onderzoek naar factoren van overlastgevend en crimineel gedrag van COA-bewoners. Bureau Beke, WODC. 3 november 2025. <https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/3485/rapport-wat-hen-beweegt.pdf>
6. 'Wat hen beweegt'. Factoren die bijdragen aan overlast en criminaliteit buiten COA-opvanglocaties. Bureau Beke, WODC. 3 november 2025. [infographic-wat-hen-beweegt.pdf](#)
7. 'Ik heb niets te verliezen.' Rondreizende alleenstaande minderjarige vreemdelingen in Europa. (I have nothing to lose. Nomadic unaccompanied minors in Europe). Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum. September 2023. <https://repository.wodc.nl/handle/20.500.12832/3288>
8. Maatschappelijke kosten en baten asielcomplex Ter Apel. CEBEON. Oktober 2024. <https://cebeon.nl/maatschappelijke-kosten-en-baten-asielcomplex-ter-apel/>

9. Zo proberen steden grip te krijgen op overlastgevende Syrische jongeren. Een Vandaag (NOS 1). 16 maart 2026. <https://eenvandaag.avrotros.nl/artikelen/zo-proberen-steden-grip-te-krijgen-op-overlastgevende-syrische-jongeren-163038>
10. Hoe Budel en Maarheeze via 'gelukje' misschien toch verlost zijn van overlast-azc | Cranendonck 24 en Eva, Eva Jinek (NPO 1), 26 maart 2026.
11. Evaluatie van een nieuw opvang model van alleenstaande minderjarige asielzoekers. Ministerie van Justitie en Veiligheid. November 2018. [blg-868286.pdf](#)
12. Gezondheidszorg in asielopvang: de basis in orde, maar nog steeds grote risico's voor kwetsbare groepen | Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
13. Asielopvang als maatschappelijke opgave | Adviesraad Migratie
14. Asielopvang: wat werkt bij het informeren en betrekken van inwoners? | Movisie
15. Drie strategieën voor echte burgerparticipatie rondom asielopvang | Movisie
16. Verkenning: 'Oogsten wat je zaait: Van asielopvang naar goede asielopvang' | Adviesraad Migratie
17. Wat werkt bij sociaal contact tussen mensen met verschillende religies en culturele achtergronden? | Movisie

Contactpersonen

